Το τέλος του ανθρωπισμού

Φιλήμονας Πατσάκης*

Υπάρχει κάποια αδιόρατη γραμμή που συνδέει τη Βαλτιμόρη, το Φέργκιουσον, τη Λεκάνη της Μεσογείου, τη Συρία, τη Λιβύη, την Ουκρανία και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών-προσφύγων που «κοσμούν» όλες τις δυτικές κοινωνίες; Οι εκρήξεις-εξεγέρσεις που στιγματίζουν τις περιοχές των ΗΠΑ, ενώ δείχνουν να έχουν αφετηρία την ίδια αφορμή, τη βάναυση δολοφονία από αστυνομικούς μελών της αφροαμερικανικής κοινότητας, δεν έχουν ως κινητήριο μοχλό την οργή που εκδηλώθηκε στο Λος Αντζελες το 1992. Εμφορούνται από την απελπισία που προκαλεί η γνώση ότι τελείωσε οριστικά η διαφωτιστική συνθήκη που θεωρούσε τον άνθρωπο αυταξία.

Αυτή η απελπισία δεν έχει μόνο αμυντικά χαρακτηριστικά όπως θα περίμενε κανείς, αλλά έχει και μια συνθήκη αναγνώρισης ότι το κράτος δεν μπορεί να διασφαλίσει σταθερές συνθήκες νομικής υπόστασης στους πολίτες που συγκροτούν το έθνος-κράτος, αλλά ακόμα περισσότερο δεν μπορεί να διασφαλίσει τους όρους της ζωής. Αυτή η συνθήκη αναγνωρίζεται και από την εξουσία και κάνει τους 570 νεκρούς από αστυνομική δράση, που είναι ο επίσημος απολογισμός μέχρι τώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες, μέρος ενός κηρυγμένου και όχι ακήρυκτου εμφυλίου· άλλωστε εδώ και καιρό υπάρχει και εφαρμόζεται νόμος που ορίζει ότι το πλεονάζον πολεμικό υλικό που φεύγει από το Ιράκ και το Αφγανιστάν πηγαίνει κατά προτεραιότητα στην επάνδρωση των μονάδων της Αστυνομίας και της Εθνοφυλακής στην Αμερική.

Με μια διαδικασία που παραδίδει όλο και μεγαλύτερες ζώνες της κοινωνικής συγκρότησης σε μια κατάσταση εξαίρεσης, με τους αντιτρομοκρατικούς και αντιμεταναστευτικούς νόμους να δημιουργούν τους όρους οριστικής αλλοίωσης του νομικού πολιτισμού, για τον οποίο τόσο περηφανεύονταν μέχρι τώρα οι Δυτικοί δημοκράτες, η ανάγκη αντίστασης αποκτά οιονεί υπαρξιακά χαρακτηριστικά. Το ότι η Λεκάνη της Μεσογείου έχει

μετατραπεί από «σταυροδρόμι πολιτισμών» σε νεκροταφείο 30.000 ανθρώπων τον χρόνο είναι αποτέλεσμα ενός πολέμου χαμηλής έντασης που διεξάγεται πολλά χρόνια τώρα.

Οι εμφύλιοι, των οποίων η ένταση ξενίζει και η έκταση ξαφνιάζει, αποδεικνύουν ότι βιώνουμε το τέλος της μεταπολεμικής συνθήκης συγκρότησης του κόσμου και την αρχή μιας περιόδου με μόνο ενοποιητικό στοιχείο τον φόβο. Ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία ήταν από την αρχή στραμμένος στο εσωτερικό των δυτικών κοινωνιών, η στρατιωτικοποίηση του εσωτερικού των κοινωνιών και η επιβολή μιας αστυνομικής λογικής στο εξωτερικό έχουν διαμορφώσει έντονη ρευστότητα. Ενώ το επιστέγασμα της πολιτικής αυτής θεωρήθηκε η περίφημη θεωρία της οικοδόμησης εθνών (nation building), το οποίο ήταν το δόγμα που δέσποζε στην επέμβαση στη Λιβύη, τελικά οδηγηθήκαμε στην απόλυτη κατάρρευση όχι μόνο εθνών αλλά και ολόκληρων περιοχών.

Καθώς οι υποσχέσεις του συστήματος για διαρκή πρόοδο, ευημερία, για το τέλος των εποχών του πολέμου και του πόνου αποδείχτηκαν φρούδες, είμαστε μπροστά στη συγκρότηση ενός κόσμου βασισμένου στο συναίσθημα του φόβου ως μοναδικού μέσου συναίνεσης. Η έκτακτη σύνοδος κορυφής της Ε.Ε. για το μεταναστευτικό ζήτημα δεν απέδειξε, όπως πολλοί θέλουν να παρουσιάσουν, ένα ηθικό έλλειμμα στην ελίτ της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Αντίθετα έδειξε συνέπεια και συνέχεια στις στοχεύσεις και τις επιδιώξεις των εξουσιαστικών μηχανισμών.

Η ανάγκη μιας πολεμικής αντιμετώπισης των ροών των μεταναστών είναι μέρος της αντιτρομοκρατικής εκστρατείας και όχι διαχείριση των συνεπειών της. Μα καλά, δεν βλέπουν ότι η βάση της τεράστιας εισροής προσφύγων είναι οι πολεμικές συρράξεις σε έναν τεράστιο γεωγραφικά χώρο; Δεν είναι μόνο η Συρία, είναι η Υεμένη, η Ερυθραία, η Νιγηρία, η Λιβύη, που αποτελούν πλέον κατεστραμμένες ζώνες. Έτσι ακριβώς κατέρρευσε και η νομική διάκριση μεταξύ προσφύγων και μεταναστών, μια διάκριση που στήριξε τη δημιουργία της λογικής του παράνομου ανθρώπου. Τώρα που η ισορροπία ανατράπηκε και το σύνολο σχεδόν των

ανθρώπινων ροών αντιστοιχεί σε αυτό που όριζαν ως πρόσφυγα και επειδή νομικά δεν είναι εύκολη η αποβολή τους, στηρίζουν την πολιτική τους στην προσπάθεια της φυσικής εξόντωσης και αποτροπής.

Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, που επικαλείται το ασαφές πλαίσιο της συγκρότησης του έθνους με βάση το αίμα, ειδικά για την περίοδο που ζούμε, είναι μια απόφαση-σταθμός. **[1]** Ολη αυτή η ζοφερή περίοδος βίας, αποκλεισμού, φτώχειας, έντασης μιας πορείας του νομικού οπλοστασίου προς ολοκληρωτικές πλευρές, τονίζει τη φράση «δεν υπάρχει εναλλακτική» που προσπαθούν να την κάνουν τη ρίζα της παθητικότητας και κατά προέκταση της λογικής της ανάθεσης.

Τα όρια αυτής της ανάθεσης μας τα δείχνει η ικανοποίηση της αριστερής μας κυβέρνησης από τα αποτελέσματα της συνόδου κορυφής της Ε.Ε. για το μεταναστευτικό, η εν πολλοίς διατήρηση των στρατοπέδων συγκέντρωσης και μια έντονη ενασχόληση με αυτό που λέγεται διαχείριση και «ρεαλισμός». Το τέλος όμως της ανάθεσης μπορεί να σημάνει την αρχή μιας νέα συλλογικής αίσθησης του ανήκειν, την αρχή μιας διαδικασίας συγκρότησης της αυτοδιεύθυνσης, την αίσθηση του αυτοπροσδιορισμού και τη διεύρυνση της έννοιας της αλληλεγγύης ώστε να περιλαμβάνει το σύνολο των όρων της ζωής.

Μιας αλληλεγγύης που θα διαλύει κάθε σκέψη αποκλεισμού και θα θεωρεί τον πρόσφυγα μέλος της κοινωνικής δομής. Αυτό προϋποθέτει και την ανάγκη να αναδειχτεί ότι ο στρατός, η αστυνομία και ο σύγχρονος νομικός πολιτισμός είναι μέρη του προβλήματος, και όχι λύσεις στη βάση της ασφάλειας.

[1] Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε αντισυνταγματικό τον νόμο Ραγκούση για την ιθαγένεια και το σκεπτικό του επιδιώκει να τονίσει την αναγκαιότητα να επανακαθοριστούν οι πολιτικοί δεσμοί του έθνους με μοναδικό κριτήριο τον νόμο του αίματος.

* *συγγραφέας, μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού*

Βαβυλωνία

Πηγή: https://www.efsyn.gr/arthro/telos-toy-anthropismoy